

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.22.401/2011/4.

A Fővárosi Ítéltábla a Sopow és Stolmár Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek - a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Jogi Szolgáltatási Főosztály (1357 Budapest, Pf. 2., ügyintéző: dr. Bacsó Anita jogtanácsos) által képviselt Magyar Állam alperes ellen **kártalanítás** iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2011. október 26-án meghozott 16.P.24.953/2010/17. számú ítélete ellen a felperes 18. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és az alperes által a felperesnek fizetendő kártalanítás összegét 9.138.813 (kilencmillió-százharmincnyolcezer-háromszázötvenhárom) forintra és az elsőfokú ítéletben írt kamatára felemeli. A felperest és az alperest az elsőfokú perköltség megfizetése alól mentesíti. A felek az elsőfokú perköltségeiket maguk viselik. A felperest terhelő illetékfizetési kötelezettséget 450.000 (négy százötvenezer) forintra leszállítja, míg a további eljárási illetéket az állam viseli. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy a 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 250.000 (kétszázötvenezer) forint + áfa másodfokú perköltséget

Kötelezi a felperest, hogy az állam javára az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessen meg 323.200 (háromszázhuszonháromezer-kétszáz) forint fellebbezési illetéket. A további fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s:

A felperes kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság kártalanítás címén kötelezze az alperest 8.721.275 Ft elmaradt jövedelem, valamint 10.000.000 Ft nem vagyoni kár megtérítésére. A kamatfizetés kezdő időpontját 2010. február 1. napjában jelölte meg. Keresete jogi alapjaként az 1998. évi XIX. törvény 580. §. (1) bekezdés II. a)

pontját jelölte meg kifejtve, hogy kártalanítás jár az előzetes letartóztatásért, ha a bíróság a terheltet felmentette. A Be. 582. § (1) bekezdésére utalva előadta, hogy a kártalanítás módjára és mértéke a Ptk. szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni, a kártalanítás pedig az annak alapjául szolgáló felmentő ítélet jogerőre emelkedésével válik esedékessé. A Be. 583. § (1) bekezdésére utalva rögzítette, hogy a jogerős felmentő ítélet vele való közlésétől számított hat hónapon belül terjesztette elő kártalanítási igényét.

Keresete ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy 1989-ben érettségizett, majd gépszerelő és karbantartó munkakörben dolgozott. 1992. június 1-én került a Tatabányai Rendőr-főkapitányság rendőri állományába, mint őrmester. 1996-ig járőrként dolgozott, majd baleseti helyszínelőként teljesített szolgálatot. A rendőri szakközépiskolában 1994-ben kezdte meg tanulmányait, melyet 1996-ban fejezett be kiváló eredménnyel. Ezt követően iratkozott be a Rendőrtiszti Főiskolára, melyet 2002. júniusában jó eredménnyel fejezett be. 1996-ban zászlósi, majd törzszászlósi rangban teljesített szolgálatot. Az 1998. július 7-i minősítési lap tanúsága szerint minősítése kiválóan alkalmas volt. 1996. szeptember 30-án tanulmányi szerződést kötött a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitánysággal nyolc féléves időtartamra, melyben kötelezettséget vállalt arra, hogy a tanulmányai befejezését követően kettő évig e kapitányságnál, mint munkáltatónál fennálló szolgálati viszonyát fenntartja. Egyben tudomásul vette, hogy amennyiben a szerződésben vállalt kötelezettségének önhibájából vagy számára felróható okból nem tesz eleget, úgy a szerződés 2. pontjában részére biztosított támogatást időarányosan köteles visszatéríteni. 2002. májusában sikeresen befejezte rendőrtiszti főiskolai tanulmányait levelező tagozaton. 2002. június 12-én rögzítették, hogy jelenleg tisztii beosztást részére nem lehet felajánlani, előléptetésére nincs lehetőség, de tisztii beosztás betöltésére alkalmas. Továbbra is baleseti helyszínelőként végzett tevékenységet.

A felperes társaival a Megyei Rendőr-főkapitányság Közlekedési Osztály Útellenőrző Alosztályának állományába tartoztak, 2002. április 13. és június 12. napja közötti időszakban az M1-es autópályán műszeres sebességellenőrzést hajtottak végre. A Belügyminisztérium Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat 2002. július 10-én feljelentést tett a területileg illetékes megyei ügyészrségi nyomozóhivatalnál a felperessel és munkatársaival szemben. A felperest munkatársaival együtt 2002. augusztus 13-án őrizetbe vették, majd 2002. augusztus 15-én előzetes letartóztatásba helyezték. Előzetes letartóztatása 2003. július 21-én szűnt meg, de csak 2013. július 28-án szabadult. Az előzetes letartóztatását a Tatabányai Városi Bíróság 8.Bk.143./2002/2-II. számú határozatával rendelte el arra hivatkozva, hogy vele szemben hivatalos személy által kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés büntette miatt van folyamatban büntetőeljárás. A Székesfehérvári Városi Bíróság 8.B.1068/2003/12. számú határozatával szüntette meg az előzetes letartóztatást, egyben elrendelte Vértesszőlős község vonatkozásában a lakhelyelhagyási tilalmat. A felperes ugyanis feleségével és annak korábbi házasságából származó fiával, valamint közös kiskorú leányukkal

együtt Vértesszőlősen élt 2001. októberétől saját tulajdonú ingatlanban. Felesége a perbeli időszakban vezető óvónő volt.

Ezen időszakban 2002. augusztus 26-án kelt a Megyei Rendőr-főkapitányság Személyügyi Szolgálatának feljegyzése, mely szerint a felperes 2002. augusztus 15-én szolgálati jegyében kérte szolgálati viszonyának közös megegyezéssel történő megszüntetését és ezt 2002. augusztus 27-i aláírásával is fenntartotta. A felperes szolgálati viszonya 2002. augusztus 28-án szűnt meg. Ezt követően a felperest 127.362 Ft tanulmányi hozzájárulás visszafizetésére kötelezték. Munkaviszonyának megszűnésekor 597.576 Ft kifizetésére került sor, mely a 2001. és 2002. évre vonatkozó 30 nap szabadságmegváltást, valamint a 13. havi juttatás időarányos részér is tartalmazta.

A felperest a börtönkörülmények fizikailag és pszichésen megviselték. Cellatársai tudtak rendőri minőségéről, mely miatt tőlük szimpátiára nem számíthatott. A felperest az is megviselte, hogy 2003. januárjában édesapja lábát levágták, nem tudott segítségére lenni, valamint 2003. júliusában meghalt apósa, akinek a temetésén sem tudott részt venni. Felesége a vezető óvónői állását csak a polgármester hathatós támogatása mellett tudta megtartani. A felperes szabadulását követően 2003. augusztus 23-ig regisztráció nélküli munkanélküli volt, majd augusztus 23-tól munkanélküli járadékban részesült. 2004. május 19-től november 14-ig pedig munkanélküli álláskeresést ösztönző támogatást kapott. A felperes ezt követően tudott munkaviszonyt létesíteni. Szolgálati jogviszonya megszűnésekor a felperes érvényes távolléti díja összesen 181.170 Ft, összes illetménye pótlékokkal együtt 222.130 Ft volt.

A folyamatban lévő büntetőeljárás során a Székesfehérvári Városi Bíróság 8.B.1069/2003/97. számú 2004. szeptember 8-án kelt ítéletében mint VIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rb hivatalos személy által kötelességzegéssel elkövetett vesztegetés büntetében, és ezért őt 1 évi és 8 hónapi börtönbüntetésre mint főbüntetésre, továbbá mellékbüntetésként 100.000 Ft pénzmellékbüntetésre, valamint lefokozásra ítélte. A börtönbüntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette. Hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban a Fejér Megyei Bíróság B.240/2005/27. számú 2006. november 21-én kelt ítéletében 1 rb hivatalos személy által elkövetett vesztegetés büntetében mondta ki bűnösnek, 8 hónapi börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette.

Az ismételt hatályon kívül helyezés után az ügyben a Pest Megyei Bíróság 8.B.75/2007/41. számú 2010. február 8-án kelt ítéletével a vádlottat az 1 rb vesztegetés büntette miatt vád alól felmentette. Ez az ítélet már tartalmazta, hogy a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség végindítványában a vádat módosította és a felperes vonatkozásában bizonyíték hiányában való felmentésre tett indítványt.

Az alperes a kereseti kérelem jogalapját összességében elismerte, a jövedelemkiesésből származó kártalanítás összegét 2.638.813 Ft-ban jelölte meg, míg a nem

vagyoni kár vonatkozásában a felperes által igényelt összeget eltúlzottnak tartotta. Arra hivatkozott, hogy az állam az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben felmerült károkért tartozik helytállni, nem pedig objektív alapú kártalanítási kötelezettség terheli valamennyi jogsérelemért, melyek a felperest esetlegesen érték. Arra utalt, hogy a felperes szolgálati viszonya közös megegyezéssel szűnt meg, az előzetes letartóztatás és a szolgálati viszony megszűnése között nincs okozati összefüggés.

Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján, melyben tanúk meghallgatására és a megelőző büntetőeljárás iratainak beszerzésére került sor, valamint az elsőfokú bíróság részletes megkereséseket is foganatosított a jövedelmi-vagyoni viszonyok tisztázása végett, majd a 2011. október 26-án meghozott 17. sorszámú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 4.138.813 Ft-ot és ezen összeg után 2010. február 1. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot és 428.000 Ft perköltséget. Az ezt meghaladó felperesi keresetet elutasította.

A bíróság kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 637.000 Ft perköltséget, valamint az illetékes adóhatóság külön felhívására fizessen meg 810.000 Ft le nem rótt eljárási illetéket, míg a fennmaradó 90.000 Ft tekintetében megállapította, hogy azt az állam viseli.

A történeti előzményeket a felperesi keresettel egyezően rögzítette, részletesen kitért ítéletében a megelőző büntetőeljárás megállapításaira.

Az 1998. évi XIX. törvény 580. § (1) bekezdés II/a. pontja, valamint az 582. § (1) és (2) bekezdése, az 583. § (1) bekezdése alapján rámutatott, hogy a kártalanítás feltételei jelen esetben megvalósultak. Kifejtette, hogy a kereseti követelés jogalapját az alperes sem vitatta. A vagyoni károk vonatkozásában kiemelte, hogy a bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a munkaviszony megszüntetése, bár kétségtelenül az előzetes letartóztatás időtartama alatt történt, de nem azzal közvetlenül okozati összefüggésben. A bíróság osztotta azt az alperesi álláspontot, hogy amennyiben adott esetben a felperes munkáltatója jogellenesen járt el, úgymond pszichikai kényszer hatása alatt történt a munkaviszony megszüntetése, úgy ezért a felperesi munkáltató tartozik felelősséggel, és erre nem vonatkozik az állam kártalanítási kötelezettsége.

A vagyoni kár vonatkozásában a bíróság álláspontja az volt, hogy az alperes fizetési kötelezettsége kifejezetten azon alapul, hogy a felperes az előzetes letartóztatás ideje alatt a kényszerintézkedés miatt nem tudott kereső tevékenységet folytatni, és emiatt keletkezett jövedelemvesztése. Ezért a beszerzett munkáltatói igazolás alapján az előzetes letartóztatás idejére eső elmaradt jövedelmet találta megalapozottnak, figyelembe véve a 13. havi illetmény időarányos részét is. Erre tekintettel állapított meg 2.368.813 Ft alperesi fizetési kötelezettséget.

Nem találta alaposnak a tanulmányi hozzájárulás visszafizetése vonatkozásában, valamint a szabadulás után megillető jövedelem és a szolgálati viszony fennmaradása esetén megkereshető jövedelem közötti különbözet megfizetésére irányuló felperesi igényt, kifejtve hogy mindezek nincsenek az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben.

A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján köztudomásúnak tekintette, hogy az előzetes fogvatartás nem vagyoni károsodást jelent. A személyi szabadságtól való megfosztás különböző negatív hatásai nem szorulnak bizonyításra, hiszen köztudomású tény, hogy az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben különböző fizikai és lelki terhet kell elszenvedni. Sérül a személyes szabadsághoz való jog, és számos hátrány érheti lakókörnyezetben, szűk családi körben, baráti körben, munkahelyen. Úgy foglalt állást, hogy a fogvatartással általában együtt járó jelzett hátrányokon túl kifejezetten az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben azonban a felperest az elsőfokú bíróság álláspontja szerint hátrány nem érte. Nem vitatta, hogy a büntetőeljárás során az eljáró bíróság két esetben hozott ítéletet, melyben a felperest bűnösnek mondta ki, és ez mindenképpen alkalmas negatív értékítélet kiváltására. Azonban álláspontja az volt, hogy a nem vagyoni kár összegének meghatározása során az őrizetbevétel körülményei, a sajtóban megjelenő híradások tartalma, és az a tény, hogy a felperes mint rendőr szenvedett előzetes fogvatartást, nem vehető külön figyelembe. Ezért mérlegelési jogkörében eljárva 1.500.000 Ft-ban határozta meg a nem vagyoni kártalanítás összegét, valamint ezen összeg után marasztalta az alperest a Ptk. 301. § (1) bekezdésében írt kamat megfizetésére. A pernyertességre és pervesztességre utalva határozta meg az eljárási illetékfizetési kötelezettséget és marasztalta mindkét felet a másik félnek fizetendő perköltség összegében.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes élt fellebbezéssel. Fellebbezésében a vagyoni kár összegét a megállapított 2.638.813 Ft-ról 4.913.245 Ft-ra kérte felemelni, és 2010. február 1. napjától igényelte a kamatot, míg a nem vagyoni kártalanítás mértékét 1.500.000 Ft-ról 10.000.000 Ft-ra kérte felemelni, és eztán is a fenti időponttól kért kamatot. Kérte az alperes első- és másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését, és az elsőfokú eljárási illeték 228.482 Ft-ra történő leszállítását. Fenntartotta azt a ténybeli előadását, hogy a vagyoni kár tekintetében nem csupán az előzetes letartóztatás ideje alatt keletkezett jövedelemkiesés a tényleges kára, hanem a szabadlábra helyezését követő 9 hónapig tartó munkanélküli időtartamra, a 6 hónapi álláskeresői időszakra is megilleti őt a kártalanítás, illetve a tanulmányi szerződés alapján a felperesnek visszafizetett összeg kárként való elszámolását is indokoltnak találta.

Mindezekre utalva a 9 hónap munkanélküli járadék ideje alatt keletkezett jövedelemkülönbözetet 1.217.970 Ft-ban, a 6 hónapi álláskeresői támogatás ideje alatt keletkezett jövedelemkülönbözetet 929.100 Ft-ban, a visszafizetett ösztöndíjat 127.362 Ft-ban kérte megállapítani, és ezért 2.274.432 Ft-tal kérte a vagyoni kár összegének felemelését.

A nem vagyoni kár mértéke tekintetében arra utalt, hogy az elsőfokú bíróság bírói gyakorlat szerint irányadó körülményeket nem a megfelelő súllyal értékelte. Ítélete

összecszerősége nem értékarányos, és hiányzik a más, szinte azonos tényállást felmutató ügyekben felhozott döntések viszonylatában a belső arányosság is. Részletesen utalt arra, hogy a felperes az előzetes letartóztatás következtében elvesztette a számára és családja számára is biztos egzisztenciát jelentő hivatását, életminőségében jelentős romlás következett be. Szabadulása után is szembesülnie kellett lakókörnyezetében a vele szemben fennálló negatív értékítéllettel. Ismételten utalt arra, hogy édesapja súlyos megbetegedése és műtete, valamint apósa halála is jelentős többletsérelmet jelentett. Utalt a hasonló ügyekben hozott bírói döntésekre. A fellebbezési pertárgy értékét 10.774.432 Ft-ban határozta meg.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és a perben rendelkezésre álló bizonyítékokból okszerű következtetést vont mind a vagyoni, mind a nem vagyoni kártalanítás összegére nézve. Másodfokú perköltséget a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletben foglaltak szerint mérlegeléssel kérte megállapítani.

Az elsőfokú bíróság ítélete az ítéletben írt 4.138.813 Ft és ennek 2010. február 1. napjától a kifizetés napjáig számított késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamata tekintetében fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett (Pp. 228. § (4) bekezdés). A másodfokú bíróság a benyújtott fellebbezést az ezt meghaladó kérelmek tekintetében bírálta el.

A felperes fellebbezése részben alapos.

A vagyoni kár:

Tény, hogy a szolgálati jogviszony megszüntetésének módjától függetlenül a felperes jogosult az előzetes letartóztatás idejére, az azt megelőző időszak munkáltatás alapján számítható elmaradt jövedelemre (Ptk. 357. § (1) bekezdés). Ennek összege nem volt vitás, ezt az elsőfokú bíróság megállapította.

Az előzetes letartóztatás megszűnte utáni időszak elmaradt jövedelmének megtérítésére a következő okok miatt nincs mód a kártalanítási eljárás keretében. A Be. 580. § (1) bekezdése szerint kártalanítás csak meghatározott személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések miatt jár. Ezek között a lakhelyelhagyási tilalom nem szerepel. A lakhelyelhagyási tilalom tartama alatti, vagy annak megszüntetése utáni időszak elmaradt jövedelme a kártalanítás keretében az alperesre nem hárítható át. Ugyancsak nem esik az előzetes letartóztatással oki összefüggés alá a felperes részéről visszafizetett tanulmányi támogatás összege sem. Ez összefügg a munkaviszony megszüntetésével, annak módjával, de ezért az alperesnek kártalanítási felelőssége nincs. A felperes azon igénye, mely azon időszakokra vonatkozik, melyben a felperes munkanélküli járadékban vagy álláskereső ösztönző támogatásban részesült, őt kártalanítás

nem illeti meg. E körben az elsőfokú bíróság a vagyoni kár összegét helyesen határozta meg, ezért annak felemelésére a másodfokú bíróság sem látott lehetőséget.

A nem vagyoni kár:

Az elsőfokú bíróság megjelölte ítéletében azokat a szempontokat, melyek alapján a nem vagyoni kárt meghatározta. Helyesen vonta értékelése körébe azokat a Pp. 163. § (3) bekezdése értelmében külön bizonyításra nem szoruló köztudomású sérelmeket, melyeket az előzetes letartóztatásba helyezett személyek elszenvednek. Helyesen vette figyelembe, hogy a felperes olyan munkát folytatott, melynél általános elvárás: aki rendőrként dolgozik, személye bűncselekmény elkövetésével ne legyen összefüggésbe hozható. Ha valakit rendőrként meggyanúsítanak olyan bűncselekménnyel, ami miatt az előzetes letartóztatás elrendelését is szükségesnek tartják, ez a lehető legsúlyosabb mértékben a társadalom negatív értékítéletét váltja ki. A felperes elveszítette biztos egzisztenciális bázisát, a vagyoni kárnál nem lehetett értékelni a fogvatartás megszüntetése utáni munkavállalási nehézségeket, a nem vagyoni kárnál viszont ezt a bírói gyakorlat köztudomású tényként veszi számba, vagyis a felperes esetében is a nem vagyoni kár körében kellett értékelni azokat a nehézségeket, amelyek az újabb munkáltatásra irányuló jogviszony létesítésénél jelentkeztek. Ugyancsak a nem vagyoni kár összege vonatkozásánál kell figyelembe venni a Be. 582. § (2) bekezdése folytán azt, hogy a felperesnek az előzetes letartóztatás elszenvedése után 7 évvel nyílt meg a lehetősége, hogy a kártalanítási követelését előterjessze, mert az a felmentő ítélet jogerőre emelkedésével vált esedékessé. Ezért indokolt a 2010. év eleji érték- és életviszonyoknak a figyelembevétel a nem vagyoni kártalanítás összegénél.

Az elsőfokú bíróság által megállapított és összege 1.500.000 Ft-ban meghatározott nem vagyoni kártalanítási összeg ezeknek a szempontoknak nem felel meg. A másodfokú bíróság által követett gyakorlat és az egyedi ügyekben hozott érdemi döntések, melyekre részben a felperesi fellebbezés is utalt, egyértelműek abban a tekintetben, hogy a közel egy évi fogvatartás és az egyéb körülmények 2010. évi értékviszonyok melletti értékelése, a Pp. 206. § (3) bekezdése szerinti mérlegelése eredményeként a másodfokú bíróság az 1.500.000 Ft-ban meghatározott elsőfokú nem vagyoni kártalanítás mértékét 6.500.000 Ft-ban tartotta reálisnak, ezért a nem vagyoni kártalanítás összegét ezen összegre felemelte.

Mindebből következik, hogy a pervesztés és pernyerés arányai megváltoztak, ezért az elsőfokú bíróság által megállapított elsőfokú perköltséget a másodfokú bíróság mellőzte és megállapította, hogy a felek az elsőfokú költségeiket maguk viselik.

A fellebbezés tekintetében nagyobbrészt pernyertes felperes javára a bíróság az alperest másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdése, és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján. Az elsőfokú eljárási illeték összegét a pernyertesség-pervesztesség módosított arányára tekintettel leszállította, és a felperest kötelezte másodfokú részilleték megfizetésére, míg

egyéb vonatkozásban megállapította, hogy az Itv. 5. § (1) bekezdés a) pontja alapján a további illeték az államot terheli.

A másodfokú bíróság határozatát a Pp. 253. § (2) bekezdésére figyelemmel hozta meg.

Budapest, 2012. április 26.

Dr. Tölg-Molnár László s.k.
a tanács elnöke, előadó

Dr. Hőbl Katalin s.k.
bíró

. Madarász Anna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: